Hoe lang nog?

Het faillissement van Griekenland doemt levensgroot op. Het land zal de eurozone moeten verlaten. Angela Merkel vreest een domino-effect. Het EU-wensdenken is afgestraft door de werkelijkheid.

Henk Rijkers

De eerste jaren van de euro waren een succes. Wie regelmatig rekeningen in dollars moet voldoen, merkte dat het bedrag steeds opnieuw weer meeviel. Tenslotte passeerde de waarde van de euro die van de dollar en liet die ver achter zich. Psychologisch had dat een effect. Zelfs de geharde euroscepticus krabde zich achter de oren. Zou de euro dan toch een succes worden?
We vroegen het bij de invoering van de euro in 2002 aan prof. Frans W. Rutten, oud-topman van Economische Zaken en oud-voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. "Ach", zei Rutten. "We krijgen er in ieder geval een enorme markt door. Die zal onze economie ten goede komen. Het probleem is alleen hoe je bij al die landen de noodzakelijke financiële discipline kunt afdwingen." Dat leek hem echter wel te doen. Er was immers voorzien in een strenge Europese Centrale Bank (ECB)? Rutten zag de euro wel zitten. Of Nederland werkelijk zoveel garen bij de euro gesponnen heeft, blijft intussen een onbeantwoordbare vraag.

Zoals we nu weten, is precies het afdwingen van discipline een veel groter probleem gebleken dan voorzien. Een land als Griekenland paste zich alleen in schijn aan de eisen aan en heeft met misleiding aangevuld wat het in werkelijkheid tekort kwam. Voor kenners van Griekenland niets nieuws. En Griekenland is wel de ergste, maar zeker niet de enige zondaar. Nu krijgt de eurozone daarvoor de rekening gepresenteerd. Nieuwe kandidaten voor de euro als Polen en de Baltische staten beginnen nu te aarzelen. Is het niet verstandiger zich bij de eigen traditionele munt te houden? Want wie deelneemt aan de euro, mag meteen bijdragen aan het infuus om de steeds talrijker wordende zwakke broeders op de been te houden.
De strengheid van de ECB is inmiddels ook gecompromitteerd. Doordat de centrale bank staatsobligaties koopt van landen in nood, ondersteunt zij weliswaar de euro, maar verspeelt zij ook de onafhankelijkheid die voor het vertrouwen in een centrale bank noodzakelijk is. Het is een politieke opstelling. Door zwakke landen zo te helpen, ondermijnt de ECB bij de anderen de vastbeslotenheid tot discipline. Zij frustreert ook de burgers die mogelijk het gelag betalen in de landen die wel hun zaken op orde houden. Deze burgers kijken jaloers naar landen als Engeland en Zweden die zich buiten de eurozone hebben weten te houden en nog altijd over hun eigen eeuwenoude nationale munt beschikken. Zij ontlopen de schade.

Een eurozone kan alleen floreren wanneer iedereen de eigen broek leert op te houden, in plaats van het collectief te misbruiken als vangnet voor onveilig gedrag. Vorige week vrijdag werd bekend dat de Duitse econoom Jürgen Stark uit protest tegen het beleid opstapt uit de directie van de ECB. Het was een negatief signaal, waarop de beurzen na het weekeinde dan ook onmiddellijk reageerden. Bondskanselier Angela Merkel doet bij het sluiten van deze krant haar uiterste best de onrust over Griekenland te beweren. Haar kiezers zijn de euro helemaal beu. Al willen de belangrijkste politici van Europa er op dit moment nog niet aan, het lijkt onvermijdelijk dat Griekenland naar de drachme terugkeert. Kan Nederland dan ook weer terug naar de gulden? Economen voorspellen dan enorme chaos. Een uitzondering is alleen hoogleraar Arjo Klamer, die ook in deze krant destijds al tegen de euro protesteerde. "Hoe eerder hoe beter", zegt hij deze week in ***De Gelderlander***. "Een terugkeer naar de gulden wordt pijnlijk, maar zullen we wel overleven. Nederland heeft een sterke economie, de gulden is een sterke munt. De euro verdwijnt, dat staat vast. De enige vraag is wanneer." +

Foto: Braam - Hollandse Hoogte

Knevel

Wanneer je over maatschappelijke ontwikkelingen schrijft, is het nu eenmaal een gegeven dat dit voor een deel vanachter het bureau in een veilige omgeving gebeurt. Columnisten worden niet geroepen de hele wereld over te reizen alvorens met een afgewogen oordeel te komen. Dat is nu eenmaal de vrijheid van een columnist. Aan die vrijheid zit natuurlijk het nadeel dat je de wereld beschouwt vanuit alleen maar je luie leunstoel, waardoor je beeld van de werkelijkheid een te gemakkelijke inkleuring krijgt.
Ik ervoer dat, toen ik een paar maanden geleden een aantal leden van de Rotterdamse jeugdbende The Bloods sprak. Ze waren in de studio vanwege de documentaire *Lost Boys* die we die avond met maakster Margith Balogh bespraken.
Regelmatig signaleren columnisten dat een van de grote problemen in onze samenleving het verschijnsel van de gebroken gezinnen is. Een deel van de oorzaken van de rellen in Engeland is aan dit trieste fenomeen geweten, alsmede aan het feit dat een groot aantal gekleurde jongeren helemaal opgroeit zonder vader. De vader was slechts de verwekker. In Nederland worden veel problemen veroorzaakt door jongens met een Antilliaanse of Kaapverdiaanse achtergrond. Het zijn jongeren die hun vader nooit gekend hebben en die opgegroeid zijn in een harde straatcultuur, zonder structuur en zonder perspectief.
Na afloop van de uitzending ging ik met een paar leden van de criminele jeugdbende in gesprek. Ik vroeg hun of ze een vader hadden. Nee, die hadden ze niet. De meesten hadden hun vader nooit gekend. "Zouden jullie hem graag wel bij je hebben gehad?", vroeg ik. Niet de inhoud van het antwoord overrompelde me, maar wel de intensiteit. "Ja natuurlijk, man", is nog te zwak uitgedrukt. Ze schreeuwden het antwoord naar me toe. "Ook als het een heel strenge vader geweest zou zijn?", probeerde ik verder. "Man, waar heb je het over? Wat hadden we graag een strenge vader gehad, man", was zo ongeveer het antwoord. Eigenlijk keken ze me aan of ik vanuit een buitenaardse werkelijkheid sprak.
Het gesprek met deze leden van The Bloods is me eigenlijk de hele zomer bijgebleven. Dit zijn dus jongens die crimineel zijn, voor wie we bang zijn, voor wie we graag als we hun capuchons zien een blokje omlopen. Maar tegelijkertijd zijn deze jongens slachtoffer van hun cultuur en deels ook van onze cultuur. Jongens die, als ze in een harmonieus gezin waren grootgebracht, een heel ander leven hadden gehad.
Goed dat ik een keer uit mijn leunstoel kwam.

Andries Knevel

+++